

جناب آقای دکتر زنوزی

بررسی راهکار کاربرد کارتهای اعتباری از دیدگاه شریعت اسلام

چکیده

براساس قانون اسلام صدور یا تهیه کارتهای بدهی جایز است. مشروط بر اینکه دارنده فقط از موجودی حساب خود برداشت کند و هیچ سود و بهره‌ای (ربا) از او گرفته نشود. البته ناشر حق دارد هزینه‌های ثابتی را به عنوان کارمزد خدمات ارایه شده، از دارنده کارت دریافت کند. در مورد کارتهای هزینه نیز همین وضعیت برقرار است. لیکن آنچه که جای اختلاف است کارتهای اعتباری هستند. در این نوع کارتها به دلیل بهره‌ای که از دارنده کارت توسط ناشر دریافت می‌شود، از نظر اسلامی قابل قبول نمی‌باشد.

دانشمندان و حقوقدانان اسلامی روش‌های متفاوتی را برای ایجاد امکان استفاده از این کارتها بیان کرده‌اند تا بتوانند بهره و ربا را از آنها حذف کرده و آنها را در قالب عقود اسلامی وارد سازند. این روش‌ها شامل: حاکمیت قرارداد جعاله و جریمه تأخیر، حاکمیت قرارداد حواله و جریمه تأخیر، قرارداد بر اساس بیع نسبه، قرارداد بر حسب بیع‌العینه و کارت اجاره است. در همه روش‌های فوق رابطه بین ناشر، تاجر و دارنده در کارت اعتباری براساس یک عقد مانند عقد اجاره، عقد جعاله، حواله و ... صورت می‌پذیرد. لیکن در راهکار پیشنهادی، ارتباط بین طرفین (ناشر، تاجر و دارنده) در قالب سه نوع رابطه مدنظر قرار می‌گیرد. قرارداد بین ناشر و دارنده کارت، یک قرارداد اعتباری است که در قانون اسلام تحت عنوان عقد قرض شناخته می‌شود. رابطه ناشر و بازرگان یک قرارداد بازپرداخت است که در چارچوب صلح است و رابطه بازرگان و دارنده کارت یک قرارداد فروش است که از دید اسلامی بیع به شمار می‌آید.

کلمات کلیدی: کارت اعتباری، شریعت اسلام، بیع، صلح، قرض.